Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | ЧИСЛО 105. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 6-го МАЯ, 1921. | VOL. XXIX. | No. 105. JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, MAY 6, 1921. | THREE CENTS

Страйк моряків задержує кораблі.

НЮ ЙОРК, 4. мая. — Юнії морських робітників змiцнили учора свої старання, щоби повідомити про страйк всіх робітників, яких корабельні компанії привозять на страйкоромів. В наслідок сих зміцнених старань кілька кораблів, котрих відпливу властителі були певні, не могли відплисти і остали в портах з великою стратою для предприємців. Лише кілька прибережних кораблів, які ведуть торговлю здовж берегів Америки, відплило з порту Ню Йорку.

ТРИ КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІЇ УЖЕ ПОГОДИЛИСЯ З РОБІТНИКАМИ.

Три корабельні лінії уже погодилися зі своїми робітниками, обіцявши платити їм давну заплату. Се три малі лінії, з котрих ніодна не має великого числа кораблів. Се лінії: Польсько-Американська Лінія, В. Морс Стімшип Ко. та Юнайтид Стейтс енд Мексикен Портлеум Транспортейшен Ко.

Обєднана Рада запомогового союза корабельних машиністів каже, що незадовго прийде до згоди межи союзом та трома инчими корабельними компаніями, які мають разом коло 40 кораблів та коло 3.000 страйкуючих машиністів, та що основою нової умови буде задержанне старої заплати.

УРЯД ДАЛІ ЗАЙМАЄ ВИЗИВАЮЧЕ СТАНОВИЩЕ ДО СТРАЙКАРІВ

Федеральна корабельна рада, на котрої чолі стоїть адмірал Бенсон, далі займає визиваюче становище до страйкуючих моряків. Вона придержується політики: „Підпиши або забирайся геть." „Підпиши" значить прийми услівя, подиктовані корабельною радою, тобто 15-процентову знижку заплати. Рада вислала до всіх менаджерів кораблів, одержаних від корабельної ради, припорученнє не приймати на роботу ніякого робітника, поки не підпише контракту на нові умови.

ПЕРШІ ТРИ БІЙКИ В НЮ ЙОРКУ.

В нюйорськім порті прийшло до трох перших бійок з приводу страйку моряків. Кожда бійка була стичкою межи страйкарами, головно страйковими пікетами, та страйколомами.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БОЛТІМОР.

БОЛТИМОР, 3. мая. — Вчора прийшло тут до поважних заворушень з причини страйку. До найповажнійших розрухів прийшло на кінці Бродвею, де прийшло до горячої бійки межи страйкарами та страйколомами. В бійці побито кількоро людий. Страйколомами були переважно Мурини. Поліція, котра наспіла на поле бійки, не могла арештувати нікого як виновника бійки.

ПЛЯНИ НОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ ЗІ СТРАЙКАРАМИ БЕЗУСПІШНІ.

ВАШІНГТОН, 4. мая. — Всі зусилля довести до нових конференцій межи представителями робітників та властителів кораблів, щоби закінчити страйк морських робітників, зійшли на нічо.

Адмірал Бенсон знов відмовився цофнути своє жаданнє обнижити заплату морським робітникам на 15 процент.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНГ ПРОТИ СЕНАТОВОЇ РЕЗОЛЮЦІЇ ЗА РОЗБРОЄННЄМ.

ВАШІНГТОН, 4. мая. — Сенатор Бора вніс в сенаті резолюцію, уповажняючу президента Гардинга до скликання в справі розброєння конференції Злуч. Держав, Японії і Англії.

Президент Гардинг дав до пізнання комітетови для морських справ, котрий розглядає сю резолюцію, що справа застановлення зброєнь се справа, яка виключно належить до президента Злучених Держав, а не до конгресу; тому він не позволить, щоби сенат пішався в сю справу.

Провідники републиканської партії пристали на погляд президента, але сенатор Бора, як його резолюцію відкинено, почав боротьбу за її ухваленнєм проти волі президента Гардинга.

ХОЧУТЬ ДВОХ СТЕЙТІВ ИЛИНОЙС.

СПРІНГФІЛД, Илинойс, 4. мая. — Стейтовий сенатор з міста Шікаго Джан Т. Денвир вніс резолюцію, котрою илинойська леґіслятура взиває конгрес, щоби стейт Илинойс розділено на два стейти. Розділ має наступити в той спосіб, що Кук Кавнті, в котрій лежить Шікаго, та ще других 7 сусідних „графств" має становити один стейт, а 94 другі другий стейт.

ПРОСЯТЬ ГАРДИНГА ЗАВЕТУВАТИ ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН.

НЮ ЙОРК, 4. мая. — Товариство „Ді Нешенел Ліберел Імігрейшен Ліг" вислало до президента Гардинга лист, в котрім просить його заветувати протиіміграційний законопроєкт, ухвалений недавно в сенаті. Рівночасно в листі доразжується висилати з краю масово усіх чужинців, які загрожують американським установам.

КРИТИКУЄ ОБНИЖЕННЄ ЗАПЛАТИ В СТАЛЕВІМ ПРОМИСЛІ.

ВАШІНГТОН, 4. мая. — Секретар Американської Федерації Праці остро критикував зниженнє заплати робітникам в стальовнях сталевого трасту „Ди Юнайтид Стейтс Стіл Корпорейшен".

Він підніс, що 20-процентова знижка заплати неоправдана нічим, бо теперішні ціни два рази висші від цін в роцї 1913. Мимо сего робітники сталевого промислу, будучи незорганізованими, є безборонні проти трасту, який є необмеженим паном через брак робітничої організації.

СУДДЯ ПІДДЕРЖУЄ ПРАВО ЮНІЇ ДО ПИКЕТОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, 4. мая. — Нюйорський суддя Джан Мекавой відмовився видати судову заборону (інджанкшен), заказуючу правецькій юнії пикетувати кравецьку шапу Марка Ангайма, котра о сю заборону просила.

ВІДГУКИ СПРАВИ ВИБУХУ НА ВОЛ СТРІТ.

Пенсилвенійські стейтові констаблі кажуть, що вони довідалися, що на життє детектива, котрий арештував Тіта Луіджі, котрий мав бути винуватим за вибух на Вол стріт у вересни минувшого року, лагодиться змова; якась італійська банда чорної руки мала завзятися його вбити. Ледво поліція дізналася про те, а тут вже погиб один з членів сеї банди, котрого решта підозрівала за донос до поліції проти банди. Вбили його револьверовим вистрілом. Поліція зараз арештувала 14 Італійців, котрих обжаловують за змову проти життя убитого та виконаннє замаху. Межи арештованими є Л. Мораче, бог[illegible] з Карбондейл. Всіх арештованих задержано, поки вони не зложуть кавції в сумі 5,000 долярів кождий. Поліція каже, що тайни банди зрадило аж 5 доносчиків, які розказали усе про сю страшну шайку.

ВЖЕ НАСЛІДКИ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

Як подає львівська ґазета „Ґазета Поранна", у Варшаві відбулася конференція ґенерального конзуля Злучених Держав зі шефом американського департаменту в польськім міністерстві заграничних справ. Ходило о утрудненя у видачі пашпортів і віз людям, що збираються їхати до Злучених Держав. Конзуль Злучених Держав заявив на конференції, що незадовго, правдоподібно ще в місяцю цвітни, буде принятий протиіміграційний закон і тому американський конзуль, побоюючися для іміґрантів можливих комплікацій, якби їх на дорозі заскочила заборона приїзду до Америки, зарядив здержання видачі дальших віз на якийсь час. В наслідок того віза буде далі видаватися аж 4. жовтня сего року. Взагалі доки ситуація не виясниться, пашпорти буде видаватися лише дітям, що їдуть до своїх родичів, що мають американське горожанство, жінкам, що їдуть до своїх мужів, та особам, маючим понад 60 літ життя, о скілько вони докажуть, що хтось в Америці буде їх удержувати.

На конференції межи польськими урядниками та американським конзулем усталено також спосіб видавання та візовання пашпортів. Постановлено саме, що старости не будуть уже на будуче віддавати пашпортів пасажирам, але будуть пересилати пашпорти до іміграційного уряду, а сей, давши потрібне польське візо, перешле пашпорти до американського конзуля, котрий визначить кождому іміґрантови день, коли він має зголоситися по візо до американського конзуля. В той спосіб, думає конзуль, іміґрантам заощадиться часу і гроший, однак така постанова примушує іміґрантів особисто їхати до Варшави по візо.

САМОУБИЙСТВО БАНКИРА В КОТРОГО БАНКУ ВИКРИТО СПРОНЕВІРЕННЄ.

В місті Мореставн, в стейті Ню Джерзи, пoповнив самоубийство Джосеф Кейн, президент Мореставн Трост Ко., коли стейтовий банковий контрольор відкрив, що в банку не стає 30,000 долярів. Контрольор повідомив президента про брак гроший вечером, а на другий день рано найдено банкира неживого; він погиб від вистрілу рушниці в голову. Показуєся, що небіжчик всіми силами старався найти гроші на покриттє недобору, але не найшов.

НАЙШЛИ ТІЛО ЖЕНЩИНИ ПРОПАВШОЇ ВІД ПЯТЬОХ НЕДІЛЬ.

Недалеко 39-ої вулиці в Брукліні найдено тіло женщини, котрої лице було так знищене водою, що його не можна було пізнати. Поліція завізвала до тіла ряд знакомих нюйорської міліонерки пані Ренкин, котра пропала ще 1. цвітня. Панна Спинк, товаришка пані Ренкин, шофер міліонерки, а також одна акторка-товаришка небіжки, пізнали в зміненій до непізнан[illegible]ійниці панню Ренкин. Пізнали її по одежині; панна Спинк могла розпізнати кождий кусок її одежі; лише двох перстенів на палцях утопленої не було.

Пані Ренкин пропала 1. цвітня і від того часу поліція і приватні детективи шукали за нею невпинно. Вона була дуже богата і лишила маєтку на якийсь мілион долярів. Послідний раз бачили її на 39-ій вулиці в Ню Йорку, куди її відвіз її шофер. Поліція припускає, що вона скочила в Іст Ривер коло Квінсборо Бридж.

З БУКОВИНИ.

Інтерпеляція в румунському парляменті посла тов. Костя Кракалії, в справі нищення українського шкільництва на Буковині.

На засіданню румунського парляменту дня 24. марта с. р. вніс посол Кракалія до міністра освіти інтерпеляцію, в якій наводячи факт, що **90 українських шкіл на Буковині насильно зруманізовано,** вказав на нищеннє українського шкільництва в сей спосіб, що на шкільних інспекторів іменується навіть споміж самих Румунів на Буковині тільки таких, що є аґентами сіґуранци (охрани), які всіми способами гноблять та переслідують українських учителів.

Інтерпеляція обговорює далі **справу української ґімназії в Кіцмані, яка істнувала аж до 1919 року, та мала 800 учеників.** Сю ґімназію перемінено насильно на румунську і тепер ходить до неї ледви 27 учеників. Се тимбільше вдаряє, що **в Кіцмані і Заставні є 87.000 Українців, а тільки 185 Румунів.**

Інтерпеляція питає, чи румунський уряд ясно скаже, чого має від нього надіятись український народ.

ПОЛЯКИ ХОТЯТЬ, ЩОБИ ЛИТВА ПРИЛУЧИЛАСЬ ДО ПОЛЬЩІ.

КОВНО, Литва, 4. мая. — Польські війска спинили свої провокаційні напади на невтральну область, але збирають війска коло Вильни.

Поляки хотіли би, щоби Литву поділено на дві части, а тоді одною з них була би Вильна, але рівночасно хотять, щоби Литва приступила до унії з Польщею.

Литовці польське предложеннє відкидають.

ПРИГОДА АЙРИШСЬКОГО ДЕЛЕҐАТА ДО СОВЕТСЬКОЇ РОСІЇ.

Як доносять з Риґи, так званому айришському амбасадорови до совєтської Росії трафилася в Мурманську немила пригода.

Приїхав він на початку місяця цвітня. Не знаючи говорити по московськи, він не вмів добре розказати, хто він такий. Червоні ґвардії взяли його за контрреволюціонера, обрабували з усего гроша та дорогоцінностий, вкинули в тюрму і мали поставити на суд. Припадково лише відкрито, хто він такий. Зараз вислано його до Москви спеціяльним поїздом в товаристві лікаря, котрий мав завязати йому його рани. Як приїхав до Москви, совєтське міністерство заграничних справ оправдалося за той „пожалования гідний случай".

ПОГРОМИ ПІД БОЛЬШЕВИКАМИ

Як доносить берлінський кореспондент жидівської ґазети „Форвертс", атаман Хмара, Чорновал, Підкова і Звідковський зробили в місті Боярка, коло Київа, великий погром на Жидів. 125 Жидів, які становили все жидівське населеннє місточка, або вбито або спалено живцем. Вони зробили також погром в місті Тарнівка, де вбито 29 Жидів; решта Жидів втекла зі зруйнованого міста. В місті Китайгороді вбито 26 Жидів. Погроми ідуть по цілім Поділю.

З ПОЛЬЩІ.

Розвязаннє польського сойму і нові вибори.

В польських соймових кругах розважуються два проєкти розвязання сойму і розписання нових виборів. Один з проєктів передбачує покінченнє праць сойму в липні, при чому нові вибори відбулися би в осені с. р. Другий проєкт передбачує розвязаннє польського сойму в осені, а розписаннє нових виборів на весну.

Польський буджет.

Польські міністерства переслали вже до міністерства фінансів свої буджети на 1921 рік, супроти чого опрацьованнє цілого буджету потриває кілька тижнів. Буджет на 1921 р. буде предложений соймови в початках мая с. р.

Справа долярової позички.

Польські фінансові круги роблять заходи затягнення більшої долярової позички на покриттє валютових недомагань уряду, бо закупна валют на біржі обнижують і так невисокий курс польської марки.

КІЛЬКО НІМЕЧЧИНА МАЛА БИ ПЛАТИТИ АЛІЯНТАМ?

ЛОНДОН, 5. мая. — Аліянтська Найвисша Рада підвисшила загальну суму відшкодовання Німеччини аліянтам до висоти 6.750,000.000 фунтів стерлінґів (около 34 біліони долярів або 136 біліонів німецьких золотих марок).

Німеччина має платити річно по 100 міліонів фунтів стерлінґів (500 міліонів долярів або два біліони німецьких золотих марок) і 25% мита (цла) від вивожених німецьких товарів.

Аліянти видали би бонди, за які Німеччина ручить, на яких 2 біліони фунтів стерлінґів (10 біліонів долярів або 40 біліонів німецьких золотих марок), а решту стягали би з неї відповідно до її спроможности платити.

Бонди розібралиби аліянти між себе.

Польський напад на Горішний Шлеск, контрольований аліянтами.

20.000 ПОЛЬСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ ПЕРЕЙШЛО З ОРУЖЄМ З ПОЛЬЩІ НА ГОРІШНІЙ ШЛЕСК. — БИТВА З АЛІЯНТСЬКИМИ ВІЙСКАМИ. — ПОЛЯКИ ДАЮТЬ СЕЛЯНАМ СВОЇ ШМАРКИ ДЛЯ ПІДКУПСТВА НА СВОЮ СТОРОНУ.

ОППЕЛЬН, Горішний Шлеск, Німеччина, 4. мая. — Зорґанізовані польські зоружені сили в числі до 20.000 напали на полудневу часть Горішнього Шлеска, з вимкою кількох більших міст, і посуваються далі на північ.

Британський полковник Бонд, котрий є в Ґрос-Штреліц, прислав сюди до британської кватири звідомленнє, що він отворив огонь на 2 до 3 тисячі Поляків, котрі намагались заняти місто. Поляки мали легкі полеві гармати і відповідали на огонь. Полковник Бонд має зі собою всего 200 італійських жовнірів, отже повідомив кватиру, що він імовірно з тою військовою силою не видержить.

Поляки смертельно ранили британського сержанта.

Німецька публика в Оппельн напала на одного Поляка і побила його на смерть, заки ще поліція наспіла на місце події.

В місті Рибнік 3.000 Поляків окружило італійських жовнірів і зачали з ними битву, яка тривала кілька годин. Поляки вбили там 12 італійських жовнірів і трох офіцирів, одного з них високої ранґи.

Польські члени плебісцитової поліції розоружили німецьких членів плебісцитової поліції і забрали їх за кордон, а кількох убили.

Головна часть польських „повстанців" переїхала з Польщі на Горішній Шлеск в моторових возах в понеділок о 2. годині сполудня, займаючи граничні міста, висаджуючи у воздух важні зелізничі мости і перетинаючи телеграфічні й телефонічні получення.

Всі польські „повстанці" перейшли польську границю рівночасно, з гарматами, машиновими крісами і многими моторовими возами.

Офіцири „повстанців" зачали зараз роздавати гроші межи селян, а Німцям наказали забиратися з краю.

Британський майор С. Ватс сказав, що заноситься на горожанську війну на Горішньому Шлеску. Досі, казав він, ще не було поважного бою, але такий бій є можливий.

Французькі власти кажуть, що наїзники будуть прогнані.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО УСТУПИЛО.

БЕРЛІН, 4. мая. — Німецький міністерський кабінет сьогодня уступив.

Се сталося наслідком відмовної відповіди американського державного секретаря Гюза на ноту німецького міністра заграничних справ Сімонса, в якій він просив Злучені Держави о посередництво задля порозуміння між Німеччиною й аліянтами в справі воєнного відшкодовання.

Міністри згодилися однодушно податись до димісії, бо вважали, що серед теперішніх умовин годі правительству Ференбаха удержатись довше при кермі.

Американська відмова, яку одержано від Гюза позавчера, не була остаточно великою несподіванкою, одначе міністер Сімонс і його товариші сподівались, що секретар Гюз бодай скаже загальний погляд, що становище німецького правительства у справі відшкодовання є відповідне.

Соціялістична часопись „Форвертс" пише з приводу уступлення німецького міністерського кабінету, що він віджив свій час, бо лише ходив від принимання до відкидання аліянтських предложень а нічого не вдіяв. Тепер, каже газета, Німцям заграницею не вірять, бо їх „так" не значить „так", ані „ні" не значить „ні".

ФРАНЦУСЬКІ ВІЙСКА МАШИРУЮТЬ НА НІМЕЦЬКІ ЗЕМЛІ.

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 4. мая. — Французькі поїзди, наладовані війском, зачали напливати нині рано до Дісселдорфу. Є там кавалерія, артилерія і панцирні автомобілі.

Один капітан сказав: Інфантерія іде теж, а також і тенки прийдуть! Ціла армія є в поході тепер!

Маширують довгі ряди війск, прикрашених зеленими листками і квітами.

Се є військова виправа, якої відай Лондон і Ню Йорк не розуміють, а якої кінця теж нині годі збагнути.

Французькі війска тягнуть немов ріка в напрямі углевої долини Рур.

Ґенерал Еннок, котрий обняв команду над французькими військовими силами в Дісселдорфі, заявив, що французькі війска не посунуться дальше на схід перед миненнєм реченця ультимата і будуть ждати до 12. мая опівночі в Дісселдорфі; щойно поопівночі підуть походом на Рур.

Французькі війска мають заняти осередок німецького зелізного промислу, місто Есеен.

УЛЬТИМАТ АЛІЯНТСЬКОЇ НАЙВИСШОЇ РАДИ ДО НІМЕЧЧИНИ ВЖЕ ГОТОВИЙ.

ЛОНДОН, 5. мая. — Аліянти вже викінчили ультимат. Завтра має його вручити британський премієр Ллойд Джордж німецькому амбасадорови в Лондоні д-рови Стамерови.

Постанову про ультимат принято по довгій конференції аліянтської Найвисшої Ради, яка скінчилась аж поопівночі. Вчасі сеї конференції одержано вістку про уступленнє німецького міністерського кабінету, але вона не зробила жадного враження.

Найвисша Рада збереться знова на конференцію в четвер о годині 9.30 рано.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ НАПАД ПОЛЬСЬКИХ ОПРИШКІВ НА АЛІЯНТСЬКІ ВІЙСКА ВРАЗУМИТЬ АЛІЯНТІВ?

Телеграми з Европи доносять, що Поляки виконали новий наїзд і напад.

Двайцять тисяч зоружених польських повстанців перейшло польську границю, напало на Горішній Шлеск, який остає під оружною контролею аліянтів, і зачало свою звісну старопольську розбишацьку господарку.

Перший був польський напад на Львів, столицю Галицької України.

Потім напали Поляки на столицю Литви, Вильну.

Тепер вже напали на Горішній Шлеск, в якому недавній плебісцит випав в користь Німців, і який остає під військовою контролею аліянтів.

Усюди, як в тих нападах так і в договорах, як приміром з Петлюрою, ПОЛЬЩА ПОКАЗУВАЛА ВСЕ ТІЛЬКИ ВІРОЛОМНІСТЬ, ЗРАДУ І РОЗБІЙ ТА БАНДИТИЗМ.

Коли Українці, Литовці і Білорусини кричали до культурного світа проти сеї злочинної Польщі, то аліянти звичайно досі брали її в оборону, яко свого розпещеного вихованка.

Вже Польща їм була досить досолила нападом на українську Галичину, на Вильну, зрадою з Петлюрою й умовою з большевиками, — а ще годі було їм рішитись на якусь постанову проти польського бандитизму.

Аж тепер прийшла вістка, що та розпещена дитина, той вихованок аліянтів тепер звертає ніж проти своїх опікунів і творців — проти аліянтів.

Може кров аліянтських жовнірів на Горішньому Шлеску причиниться вже раз до отверезіння аліянтів у відношенню до банди опришків, званої Польщею, і може вже раз рішаться на якусь розумнійшу політику у відношенню до тої середньовічної потвори — заборчої Польщі.

Бо лише конець заборчої історичної Польщі може привернути мир в Середній і Східній Европі.

Але чи ся наука, яку Поляки тепер дають аліянтам, вистарчить уже, то ще питанне.

Новий удар на українські кооперативи.

Большевицькі ґазети подають текст нового большевицького розпорядження про кооперативи.

Сей декрет постановляє наперед, що всі горожани російської федеративної советської републики мають становити одно кооперативне товариство консументів (споживче). Кождий горожанин буде належати до того розділього відділу кооперативи, котрий йому визначить уряд.

Друга точка декрету постановляє, що в кождім селі, місті або оселі може бути лише одна споживча кооператива (кооперативна крамниця).

Трета точка постановляє, що горожани, належачі до спільної кооперативної спілки, можуть лучитися після свого звання, а кожда професійна орґанізація може купувати від другої продукти її та продавати свої.

Після четвертої точки кооперативне товариство споживачів має право купувати останки сільських продуктів від селян або самі продукти від уряду.

Після шестої точки розпорядження, ніхто лише кооперативи мають право розвозити добро по краю; вони мають стати орґанами уряду для виміни товарів.

Від голосовання при виборах в кооперціях та від вибору на уряди виключені всі ті, котрих виключає большевицька конституція.

Сей декрет значить, що большевицька кампанія проти кооператив не повелася. Большевики мусіли піддатися, піти на уступства, ба навіть немовби приняти кооперативи в уряд. На скілько їм поведеться ся політика, на скілько кооперативи дадуться зловити на большевицькі заманки, покаже будучність.

Щодо інтересів українських селян та робітників, то декрет виразно зміряє проти них. Ціль декрету піддати всі кооперативи на Україні під власть уряду в Москві.

Декрет переводить се в той спосіб, що постановляє в першій точці, що всі горожани російської советської републики (а для московських комуністів федерація існує лише для вжитку комуністичних аґентів поза границями України) мають приналежати до одного кооперативного споживного союза. Очевидно, сей союз має бути московський. Декрет станув на становищи московських обединителів, на становищи тих московських чорносотенців, які своїм щовінізмом вже кидали колоди на дорогу розвою української кооперації.

Друга постанова, котра зміряє до того самого підчинення української кооперації під московську управу, се точка друга, після котрої в одній місцевости може бути лише одна кооперативна орґанізація; якби Українці забажали завести собі осібну кооперативу з українською урядовою мовою, то їх Москалі спинилиби на основі сеї точки.

Така політика московських опікунів кооперації. А причини сеї політики? Причиною — ославлена захланність Москви на українське добро. Причиною — бажанне Москалів правити добром України з Москви, після інтересу не українських витворців, не українських людий, які хліб роблять, але після інтересу московських панів комісарів та московських робітників.

Се московські комісарі ціною української праці, поту і крови купують собі збунтованого московського кооператиста, московського селянина та робітника.

ПРОТЕСТИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ДО АЛІЯНТСЬКОЇ НАЙВИСШОЇ РАДИ.

В останніх днях цвітня отсі українські громади і товариства вислали протести проти продовжування польської окупації Східної Галичини і домагання признання їй повної свободи до аліянтської Найвисшої Ради в Лондоні.

1.

Джерзи Сіти, Н. Дж.

Український Народний Союз вислав дня 28. цвітня с. р. отсю каблеґраму:

Allied Supreme Council
Premier David Lloyd George
London

Ukrainian National Association of America for thirty years foremost organization of Ukrainians from East Galicia appeals to you to end cruel Polish occupation of Ukrainian East Galicia and to restore the authority of Galician National Assembly under Dr. Eugene Petrushevich who heads lawfully constituted and elected Government of East Galician people.

John Kashtaniuk,
Semen Yadlovsky, President;
Roman Slobodian, Secretaries
83 Grand St., Jersey City, N. J.

По українськи ся каблеґрама звучить:

Аліянтська Найвисша Рада
Премієр Давид Ллойд Джордж
Лондон

Український Народний Союз в Америці, від 30 літ найперша організація Українців із Східної Галичини, апелює до Вас, щоби скінчено звірську польську окупацію Української Східної Галичини і привернено власть Галицької Національної Ради під кермою д-ра Евгена Петрушевича, котрий проводить законно утвореному виборному правительству народу Східної Галичини.

Семен Ядловський, голова;
Іван Каштанюк,
Роман Слободян, секретарі.

2.

Ню Йорк, Н. Й.

Український Народній Комітет в Злучених Державах вислав дня 28. цвітня с. р. отсю каблеґраму:

Allied Supreme Council
Premier David Lloyd George
London

Ukrainian National Committee of United States of America representing organized Ukrainians, natives of East Galicia residing in the United States appeals to you to liberate East Galicia from brutal Polish occupation and to let our brothers and sisters in East Galicia have their elected government established by West Ukrainian National Assembly under Dr. Eugene Petrushevich.

Vladimir B. Lototsky, President,
John Dobriansky, Secretary.

По українськи ся каблеґрама звучить:

Аліянтська Найвисша Рада
Премієр Давид Ллойд Джордж
Лондон

Український Народній Комітет в Злучених Державах Америки, котрий заступає зорганізованих Українців родом із Східної Галичини, що проживають в Злучених Державах, апелює до Вас, щоби визволено Східну Галичину з брутальної польської окупації і позволено нашим братам і сестрам в Східній Галичині завести своє виборне правлінне Західно-Української Національної Ради під кермою д-ра Евгена Петрушевича.

Володимир Б. Лотоцький, голова;
Іван Добрянський, секретар.

3.

Нюарк, Н. Дж.

Адміністратор української грецько-католицької дієцезії в Злучених Державах Америки, о. Петро Понятишин, вислав дня 28. цвітня с. р. отсю каблеґраму:

Allied Supreme Council
Premier David Lloyd George
London

Ukrainians, constituting Catholic diocese in United States, numbering one million, in the name of justice request that Supreme Council decide to order withdrawal of Polish army of occupation from East Galicia and restore legal Government of the Ukrainian Constituent Assembly. Appalling conditions in East Galicia are a reproach to Christian civilization, and Allied Powers, as nominal sovereigns under treaty of St. Germain, are responsible therefor. Conscience of humanity demands liberation of Ukrainians in East Galicia who have suffered intolerable wrongs.

P. Poniatishin, Administrator,
295 Hunterdon St., Newark, N. J.

По українськи ся каблеґрама звучить:

Аліянтська Найвисша Рада
Премієр Давид Ллойд Джордж
Лондон

Українці, що творять католицьку дієцезію в Злучених Державах, в числі одного міліона, просять в імя справедливости, щоби Найвисша Рада постановила наказати усунення польської окупаційної армії із Східної Галичини, і щоби привернула правне правительство Українських Установчих Зборів. Страшні відносини в Східній Галичині се докір християнській цивілізації, і аліянтські держави, яко номінальні суверени після договору із Сан Жермен, є одвічальні за се.

Совість людскости домагається увільнення Українців у Східній Галичині, котрі перетерпіли нечувані злочини.

П. Понятишин, адміністратор.

(Дальше буде).

З ДІЯЛЬНОСТИ УСТАНОВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛИКИ.

Універсал Ради Републики. — Універсал Головного Отамана Петлюри. — Реформа кабінету.

(Від власного кореспондента).

Я вже Вам доносив, що в Тарнові, де тепер перебуває уряд Української Народньої Републики, утворилася **Рада Републики,** яка має виконувати функції **тимчасового парляменту** Української Народньої Републики.

Тепер Рада Републики видала універсал до українського народу.

В сім універсалі кладеться головну вагу на незалежність України від Московщини, вказується на те, що Московщина все ставилася ворожо до України та що Україна мусить обороняти свою незалежність від Московщини незалежно від того, хто править у Московщині, бо всі московські партії і групи — вороги української державної самостійности.

Вказавши на потребу боротьби з російськими большевиками, які заняли Україну, універсал говорить:

„Знайте селяни-хлібороби, робітники і всі громадяни України, що час Вашого визволення недалеко. Ваше правительство і військо на чолі з Головним Отаманом Симоном Петлюрою находиться на чужині, але вони не тратять надії на самостійну Україну.

Далі в універсалі оповідається історія утворення Ради Републики і представляється, який лад думає завести Рада Републики на Україні. Тут вичислюються відомі демократичні основи Української Народньої Републики й особливу вагу кладеться на земельну справу, зазначуючи, що „вся земля на Україні повинна належати трудовому селянству".

В кінцiу ніверсал закликає до збирання сил і дожидання повороту уряду Української Народньої Републики, одначе остерігає перед робленням „неорганізованих повстань, які иноді більше шкодять собі ніж ворогови".

Універсал підписала президія Ради Републики: голова **Фещенко-Чопівський,** заступник голови **Пилипчук,** секретар **Бачинський.**

Рівночасно видав також універсал до населення України Головний Отаман Петлюра. В сім універсалі виступає Петлюра проти всіх тих, що устроюють жидівські погроми, і взиває населення, щоб воно „карало безпощадно большевиків, комуністів та инших бандитів, що роблять еврейські погроми та нищать населення".

До речі: Чи в універсалі такої високопоставленої особи як Головний Отаман Петлюра випадає політичну партію, якою є большевики-комуністи, зрівнувати з бандитами? Правда, большевики називають Петлюру і його уряд та військо також бандитами, але це все треба наслідувати поганий примір неприятеля.

Універсал Петлюри кінчиться отсим запевнням: „В скорому часі я поверну з Українським Військом і Урядом на Україну".

Коли взяти на увагу сам факт видання обох універсалів, як також запевнення, що уряд Української Народньої Републики швидко верне на Україну, — то треба вносити, що уряд Української Народньої Републики плянує якусь военну акцію в ціли повороту на Україну.

Близших даних про се не не можна знати і треба ждати, що принесе будучність.

В кінці треба зазначити реформу кабінету Української Народньої Републики.

Дотеперішній кабінет, з премієром Андрієм Лівицьким, склався був ще перед утворенням Ради Републики. Теперішня реформа наступила в порозумінню з групами Ради Републики, отже відповідає менше більше правилам парляментаризму. Тому теперішній кабінет називають парляментарним.

Його склад, затверджений 25. марта Головним Отаманом Петлюрою, такий:

Премієр — **Вячеслав Прокопович** (соціяліст-федераліст).

Заступник премієра і міністр судівництва — **Андрій Лівицький** (до недавна соціяльний демократ, який одначе виступив з партії, бо вона не годилася на участь в кабінеті).

Міністр війни — головний командант армії **Омелянович-Павленко.**

Міністр закордонних справ — **А. Ніковський** (соц.?фед.).

Міністр внутрішних справ — **М. Білинський** (соціяліст-самостійник).

Міністр земельних справ — **Олександер Ковалевський** (народній републиканець).

Міністр торговлі і промислу — **Пилипчук** (нар. реп.).

Міністр здоровля — **др. Іван Липа** (соц.-сам.).

Керуючий міністерством просвіти — **П. Холодний.**

Керуючий міністерством віроісповідань — **Іван Огієнко.**

Міністр праці — **Валентин Садовський** (бувший соціяльний демократ, так само, як А. Лівицький).

Міністр шляхів — **С. Тимошенко** (бувший соціяльний демократ, так само, як А. Лівицький і В. Садовський).

Керуючий міністерством фінансів — **Лебідь Юрчик.**

Міністр суспільної опіки — **Стемпковський** (Поляк).

Міністр почт і телеграфів — **Косенко.**

Міністр жидівських справ — **П. Красний.**

Державний секретар — **Багриновський** (нар. реп.).

Державний контрольор — **Кабачків.**

Коли порівнати сей склад кабінету з попереднім, то в нім мало що змінилося. Остали ті самі люди, тільки в части переміняли становища. Найважнійша зміна та, що премієром замість А. Лівицького став **Прокопович.**

Далі треба зазначити, що з кабінету зовсім уступив міністр внутрішних справ **Саліковський.** Він тепер став шефом бюра преси і пропаганди, яке утворено замість дотеперішнього міністерства преси і пропаганди. Се міністерство тепер знесено.

На засіданню Ради Републики 25. марта премієр Прокопович виступив з декляраціею від імени нового правительства. Між ин. зазначив, що правительство не бажає собі інтервенції чужих держав на Україні, а тільки хоче від них технічної допомоги.

Гайдельберґ, 2. цвітня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

ДОПИСІ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

З приводу збірки на український день в Пасейку.

З радістю читала я в „Свободі", в дописі про Український День в Пасейку, Н. Д., що навіть з Ню Йорку приїхали дівчата помогти тутешнім колекторкам. Слава таким благородним Українкам.

Треба тут зазначити, що сі нюйорські дівчата се членкині **„Товариства Української Молодіжі",** тай що се нове товариство рішило на своїх зборах дати поміч чуманітарній роботі пасейського комітету. Належиться щира подяка Товариству Української Молодіжі за його поміч.

До участи у збиранню жертв зголосилися з Тов. Укр. Мол. отсі панни: Ю. Шевчуківна, Е. Базарницька, М. Кирчівна, О. Кирчівна, П. Шевчинська, Ст. Абрагамовська і А. Тимкевичівна. За се належиться сердечна подяка для славних колекторок і для цілого Тов. Укр. Молодіжі.

Пасейчанка.

ПОКЛИК В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО ВІЧА В ШИКАГО, ІЛЛ.

В цілій всевсітній історії не знайдемо ніде ніодного приміру, щоби колинебудь який народ переходив такі страшні часи і терпіння, які власне переходить тепер весь наш український народ, а в першій мірі наш народ Східної Галичини.

Чого не зруйнувала довголітня війна, того довершує тепер пляново рука того відвічного ворога і гнобителя українського народа.

Десятки тисячів невинних вязнів мучаться і коротають свій вік, ще дотепер в страшних ляцьких тюрмах. Тисячі нових вязнів прибуває що місяця наслідком політичних процесів. Сотки тисячів сиріт, вдів і калік, позбавлених всяких средств до життя, глядять безнадійно в непевну будучність.

Руйнується свідомо цілу нашу старинну культуру, словом — лютий ворог поклав собі за ціль винищити нас цілком.

Той славний край, та славна земля, про котру в піснях народніх згадується, що „медом і молоком текуча", тепер, Дорогі Браття і Сестри, перемінилася в одну пустиню.

Тисячі сиріт, вдів і калік в невисказаному горю, з плачем благають нас всіх Українців словами: ПОМОЖІТЬ!

Длятого Всеукраїнський Окружний Комітет в Шикаґо, Ілл., спільно зі Січами, котрі поклали собі за святий обовязок спішити свому рідному краєви з матеріяльною помочию на кождий зазив, звертаються до Ваших щирих сердець і просять ваше Хвальне Товариство о ласкавий даток.

Знаючи про Вашу щиру і скору підмогу з давнійших часів, маємо повну надію, що і сим разом ваше Всехвальне Товариство не відмовить просьбі.

Рівночасно Всеукраїнський Окружний Комітет спільно із Січами має честь запросити ваше Всехвальне Товариство, щоби присдало своїх репрезентантів на збори, котрі мають відбутися в **неділю, дня 8-го мая, 1921,** о 4-тій годині пополудні в галі парохіяльній при Оклей і Райс ул. **в цiли обговорення всіх точок щодо скликання всеукраїнського віча на день 15-го мая 1921 р.** в Wicker Park Hall, 2049 W. North Ave., о годині 2.30 пополудні.

КОМІТЕТ.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДЧИТ В БРИДЖПОРТ, КОНН.

Повідомляється шановних українських громадян в Бриджпорт, Конн., що відчит на тему „Що таке поступ" дасть т. С. Савенко **в неділю, 8. мая** с. р. о 2-гій годині пополудни в салі під ч. 174 Віллард стріт.

Повинен кождий Українець і Українка прийти на сей відчит. Вступ вільний для всіх.

ЗА ЗАРЯД:
Українське Товариство Просвіти.

СПРАВЛЕННЄ ПОМИЛКИ.

У виказі жертв зі старого краю на цiли У. Г. Комітету у Львові, який був поміщений у „Свободі", ч. 95, з 23. цвітня, 1921, через помилку подано, що суму 17.350 польських марок післав Укр. Зап. Комітет з Гемтремк, Миш. Ту суму післав **Укр. Зап. Комітет з Вест Гемонд, Ілл.,** що отсим простується.

КОМБІНАЦІЙНА ПРЕМІЯ В КНИЖКАХ
ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Видавництво У. Н. С. „Свобода" постановила поновити премію для передплатників „Свободи", однак у відмінній від попередної премії формі.

Попередна премія з місяця січня с. р. полягала на тім, що кождий передплатник, котрий прислав передплату в тім місяци, дістав премію від річної передплати книжок вартости $2.00, від піврічної $1.00 а від чвертьрічної 50 цнт.

Теперішна комбінаційна премія в книжках, яку отворимо з днем 1-го квітня буде тривати аж до відкликання. З тої премії будуть мати право користати всі ті пп. передплатники, котрі надішлють свої передплати почавши від 1-го квітня с. р. і ті передплатники, котрі прислали свої передплати в місяцях **лютім і марцю с. р.**

На сю комбінаційну премію призначується знижену ціну на книжках. І так:

Хто пришле цілорічну передплату і $3.00 на книжки, той дістане книжок вартости $6.00.

Хто пришле піврічну передплату і 1.50 на книжки, той дістане книжок вартости $3.00.

Хто пришле чвертьрічну передплату і $1.00 на книжки, той дістане книжок вартости $1.75.

Передплатник, котрий не схоче скористати з такої обниженої ціни на книжках, а пришле тепер саму передплату, може зажадати від адміністрації „Свободи" прислання йому **Преміового купону на книжки,** який передплатник буде міг в довільнім йому часі викупити, присилаючи на книжки одну з висше згаданих квот.

Щоби чимось винагородити тих пп. передплатників котрі прислали свої передплати в місяцях **лютім і марци,** поширяємо сю премію знижених цін на книжках і на них, і дозволяємо їм жадати від адмін. „Свободи" вислання їм такого купону, або можуть відразу присилати відповідну до присланої ними передплати квоту на книжки, а їм вишлеться кождого часу книжки подвійної вартости.

Преміові купони знижених цін на книжках будуть видавані кождому передплатникови з місяців лютого, марця і квітня лише на квоти залежні від надісланої ними висоти передплати, а не більшої.

Книжки належить вибирати з катальоґа книгарні „Свободи". У кого такого катльоґа нема, нехай звернеться до „Свободи". Можна вибирати з катальоґа всі книжки, з винятком букваря і молитвенників. Коли якась книжка подана в катальоґу зістала вичерпана, тоді книгарня „Свободи" вишле иншу книжку.

Видавництво „Свободи":

Отсим пересилаю свою передплату в сумі $..........
і рівночасно залучаю $.......... на Ваш Преміовий купон на книжки по обниженій ціні.

Імя ....
Адреса ....
Місц. ....
Вислав передплату дня ....

УВАГА: Сей купон проситься витяти і прислати на адресу „Свободи" враз з належитостию за передплату і книжки, або заховати його і в довільнім часі скористати з сеї премії зниженої ціни на книжках.

Адреса:
"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

Поза тим инші німецькі партії, як: юнкри, людовці, національ-ліберали та соціялісти, мають виразну клясову основу. Юнкри або консерватисти заступають дідичів, людовці дрібну міську буржуазію та інтелігенцію, національ-ліберали великий промисл, а соціялісти пролетаріят. Тепер соціялісти розбиті аж на три части: соціял-демократів, незавиcимих соціялістів і комуністів, що ріжняться деякими поглядами. Соціяльні демократи кажуть, що соціялісти можуть засідати враз з иншими демократичними партіями у правительстві. Натомість независимі соціялісти (а так само комуністи) кажуть, що соціялісти може засідати в правительстві аж тоді, коли воно буде наскрізь соціялістичне. Зновже независимі соціялісти годяться з соціял-демократами в тім, що тепер неможливе заведенне комунізму, але треба робити постепенні реформи; натомість комуністи раді би завести комунізм уже тепер. Але соціяльна основа всіх тих трех соціялістичних партій одна і та сама: се кляса пролетаріяту. На сих примірах з німецького партійного життя бачимо, що на тій самій соціяльній (клясовій) основі можуть повставати ріжні партії, що ріжняться то програмою то тактикою (способом, дорогами політики). От проміром німецькі капіталісти поділені на дві партії: консервативних юнкрів (дідичівська партія) та ліберальних націоналів (партія великих фінансістів і промисловців). В соціяльній програмі вони згідні, бо одні і другі є за незмінним вдержанием капіталістичного ладу. Але вже в економічній (господарській) програмі вони незгідні, бо приміром „юнкри" є за наложением великого ввозового (оплати на довіз) від заграничних сирівців і рільничих продуктів в загалі, а натомість національ-ліберали є за цілком свобідним довозом сирівців і рільничих продуктів зза границі. Так само не дуже вони згідні в справах школи і церкви. „Юнкри" є за великим впливом церкви на школу та взагалі за тим, аби держава сильно числилась з церквою. Натомість ліберали є за тим, аби не мішати церкви зі школою чи державою. Подібне відношенне є між двома партіями дрібних селян і ремісників: „центром" і людовцями. Обі сі партії оперті на тій самій клясі, а одначе мають в деяких справах дуже відмінну ідеольогію (систему ідей). „Центр" є наскрізь религійним і католицьким, а людова партія є в справах віри наскрізь ліберальна та стоїть за тим, аби церква не мішалась до школи і політики. Вкінци — як ми бачили — так само соціялісти, хоч оперті на одній і тій самій клясі, на пролетаріяті, ріжняться одначе своєю тактикою.

Натомість цілком відмінна від німецької, опертої на соціяльних клясах, є партійна структура (будова) англійського народу. Там від двісті літ були дві головні партії — т. зв. Ввігів і Торисів. Ториси се партія земельних лордів (панів) та взагалі більш консервативних людий; Ввіги се партія міських людий: ремісників, купців, промисловців та взагалі всіх більш вільнодумних. Головна боротьба між ними була за господарські питання. Ториси, дідичі та фармери,—подібно як німецькі юнкри — обстоювали високе ввозове на заграничне збіже та на заграничні сирівці; натомість Ввіги-міщухи були за цілком вільною торговлею. Отсі дві англійські партії усе мінялись в правлінню державою: як правлінне Ввігів надокучило людям, нарід попирав при виборах Торисів і до керми приходили Ториси; а потім знов, як Ториси нагосподарили вже доволі, нарід попирав Ввігів. Се названо англійською двопартійною системою парляментарного правління. Вона треває там властиво до сегодня, хоч є вже в англійськім парляменті і соціялісти та „лейбор парті". Подібно є в Злучених Державах Америки, де є дві головні партії: републиканці та демократи, а соціялісти грають лише дуже малу роль. Таксамо в Канаді: є ліберали і консерватисти. Причин сеї двопартійної системи треба шукати почасти в практичнім характері Англо-Саксонів,*) а почасти в соціяльній будові англо-саксонських суспільностий. Англо-Саксони мають кілька століть парляментарної практики і знають, що політика повинна бути наскрізь практична та реальна. Тому в них лише з дуже тяжким трудом приймаються далекосягаючі, переворотові теорії. Їх практичний розум каже їм, що той лад, який є, треба постепенно поправляти, а не з корінем перевертати. Тому держаться вони двох старих партій, які одна другу критикують і наглядають. Як одна партія занадто розпаношиться, нарід зачинає попирати другу. І так іде на переміну, від одних виборів до других. До того соціяльно-клясова структура (будова) Англо-Саксонів відміна як инших народів. В них нема кляси „хлопів", як в усіх европейських народів, бо фармери мало чим ріжняться від міщухів та не є такі численні в порівнанню до міщан, як се є в Европі. Зновже робітники (особливо: в Англії) є дуже часто властителями домів та ґрунтів. Тому соціяльні ріжниці серед Англо-Саксонів не є так великі, як в инших культурних народів світа. Се в значній части є причиною, чому у Англо-Саксонів лише з трудом розвиваєсь окрема політична робітнича партія, а натомість держиться так звана двопартійна система.

*) Англо-Саксонами наука зове Англійців та ті народи, що пішли головно від Англійців, а саме Американів, Канадійців, Австралійців. Імя „Англо-Саксони" походить з того, що англійський нарід повстав з мішанини Англів, Саксів і Ютів — племен, котрі в 5. столітю по Христі переселились з Германії до т. зв. Великої Британії (тепер Англія). Там вони застали т. зв. Британців, племя мовою і расою подібне до Ірляндців. Над тими Британами панував римський намістник з кількома римськими „леґіонами" (полками). Англи, Сакси і Юти побили Римлян та опанували край, а Британців, що хотіли самі собою правити, стали вигубляти. Вкінци дійшло до того, що Англо-Сакси заселили мало що не всю Британію, а первісні Британе остали лише в т. зв. Вельсі (Walles) та Шотляндії (Skotchland). З Англії (Британії) Англо-Сакси стали опісля переселятись до Ірляндії (Улстеру), а дальше за море — до Америки, Канади, Австралії тощо, де заложили нові держави.

(Дальше буде).

З БУКОВИНИ.

Румунщення української Буковини. — Арешти й переслідування. — Вибори до румунського парляменту. — П. Лукашевич — „самостійний кандидат". — Його заява в румунськім парляменті і проф. Мацієвич. — Українські буковинські соціялісти під диктатурою пос. Ґріґоровічі. — „Сіґуранца" — тайна румунська поліція. — Гниль і деморалізація серед інтеліґенції.

Чернівці, в марті, 1921.

Від часу, коли злощасна доля відділила буковинських Українців кордоном від галицьких братів і в наслідок того майже всякі взаємини устали, бо дуже тяжко від нас Українцеви дістатися до Галичини; — від тоді й галицька українська преса рідко приносила вісти про наше „життя".

Занявши в листопаді 1918 р. цілу Буковину — до чого чимало причинилося безголове тодішньої українсько-румунської влади, — Румунія прилучила „на віки" той цілий край, установила румунські власти і цілою силою пари надавано краєви румунський характер. Заведено примус румунських написів, в школах заведено румунську мову, прогнано всіх українських шкільних інспекторів, заступаючи їх Румунами, українських учителів із мішаних повітів перенесено в повіти на північ від Прута; українську інтеліґенцію арештовано і по кількох тижнях випущено знов, а українські товариства наслідком тих невиносимих поліційних переслідувань заперестали всяку діяльність. Тому, що бувші проводирі Василько, Стоцький, Пігуляк, Попович і Семака та ще багато і молодшої ґенерації знаходиться за границею, нема енерґічної руки, яка взялаби в свої руки провід і допомогла тямущим одиницям відновити національне життя, додати народови віри в тяжкім положенню. Тому то нарід, який ніяк не може помиритися з теперішним станом, відноситься до теперішнього режіму ворожо, а задля того знов румунське правительство безустанно держить українські повіти під виімковим станом. Тільки на короткий час його знесено. але послідними днями знов заведено.

Ніщо проте дивного, що коли розписано вибори до румунського парляменту, то українська трудова партія ухвалила в них не брати уділу. Таким чином мала соціялістична партія вільне поле і дійсно вибрано в Кіцманеччині і Заставнеччині двох українських соціялістів, а вижницький повіт „вибрав" самостійного кандидата, бувшого українського посла Лукашевича. Трудова партія не хотіла його кандидатуру попирати, тому він забезпечив собі поперття румунського правительства, кандидував „на власну руку" і його вибрано малою більшістю голосів. Соціялістичний орган „Воля Народа", а з нею „Вперед" кілька разів називав його послом з рамени трудової партії, отже свідомо мильно інформував суспільність. Ціль — кинути на трудову партію пятно національної зради — ясна, коли додасться, що пос. Лукашевич зложив румунському правительству заяву, що бук. Українці зовсім вдоволені з румунського правління і цілком не бажають собі зміни теперішнього свого положення, — а на ту заяву покликався міністер закордонних справ Таке Йонеску у відповідь соц. українському послови Кракалії. За ту заяву бойкотує наша українська інтеліґенція пос. Лукашевича, хоч він виразно заявив, що ту декларацію він зложив за порозумінням голови української дипльоматичної місії в Букарешті проф. Мацієвича і на його припорученя. Проф. Мацієвич, як заступник наддніпрянської України не має права мішатися в буковинські справи і ся справа вимагає ще докладного вияснення. На всякий спосіб однак українська трудова партія не має нічого спільного з тою деклярацією пос. Лукашевича.

Взагалі треба з жалем зазначити, що українська соціялістична партія на Буковині — якої невидимою головою є „соціяліст в лякерках" ґімн. проф. Циркaнович і яка робить тільки те, на що згодиться проводир соціялістів і рівночасно румунський шовініст п. Ґріґоровічі — крайно нетерпимо відноситься до всякого національного несоціялістичного напрямку. І так наслідком „Волі Народу", тижневник „Робітник" накинувся грубою лайкою на орган народних учителів „Каменярі", узурпуючи для себе виключне право кермувати українською справою на Буковині. Як инакше йде се діло у вас, в Галичині!...

Мало-помалу прочунюється українська інтеліґенція в нас з летарґу. Відновлено, зглядно засновано нові товариства „Українське Касино", „Міщанський Хор", „Міщанську Читальню", „Бук. Боян", „Укр. видавничу Спілку", музичну школу „Кобзар" і спортове товариство „Довбуш". Натомість сплять блаженним сном „Народний Дім" і „Руська Бесіда", бо виділові не хочуть скликати загальних зборів... „Бурса ім. Федьковича" ще істнує, але в ній господарить кліка, т. зв. правительственна партія, яка сю інституцію уважає дійсною коровою для себе і продає навіть фундації, от як фундацію Стефана Пільгуя за безцін!

Отсим доторкнулися ми болючої рани, яка не дає тим товариствам розвинути як слід свою діяльність. Над усім нашим життям тяжить як тяжка змора і страх перед „сіґуранцою", себто румунською тайною поліцією. Треба знати, що та „сіґуранца" має безліч аґентів, особливо в українських повітах, а до тих аґентів належить також чимало людий з української інтеліґенції, які чи страха ради чи ради насущного хліба служать румунській владі ревнійше, як найгорячійші Румуни! Не без впливу на таку поведінку тих людців є закорінений спосіб ряно буковинських політиків здобувати собі в першій мірі і за всяку ціну ласку правительства. Не стало тих провокаторів, то тепер люди minoris gentium продовжують ту українську „політику" з тою ріжницею, що бувші проводирі уживали свій вплив у правительства також на користь свого народа, а теперішна кліка служить румунському правительству і його „сіґуранці" тільки для власної користи... В тій цїли денунціюють всякого їм немилого Українця як небезпечного шпіона, заговірника і т. п. Доказів на це, на жаль, аж надто! Виступив проти тих безхарактерників проф. Войнович, зараз його за те перенесено з української ґімназії в Чернівцях до румунської ґімназії в Радівцях і що йно на інтервенцію впливового Українця державний секретар внутрішних справ Стефанелі зніс то перенесення, признаючи при тім, що та кліка допустилася народньої зради супроти українського народа, пропонуючи румунській владі викладання в приватній женській укр. ґімназії в румунській мові замість жаданого правительством одного предмету аж пять!! Отже навіть представник румунської влади пятнує то упідлення згаданої кліки. Заслужену голову „Жіночої Громади" п-ню Михайлину Левицьку арештувала „сіґуранца" під замітом тайного заговору — вскорі викрилося, що донос зробила та сама кліка, зглядно її проводир п. Ц.... Їхав директор „Руської Каси" п. Крутій до Львова в урядових справах і в „Касині" в присутности членів тої кліки говорив нарочно, що їде з листами і поговорити з українськими діячами у Львові і Відні, а вже на границі в Неполоківцях начальник поліції читає йому донос зі всіми п. Крутієм нарочно видуманими подробицями... І так в безконечність...

Тяжко-важко живеться нам серед таких відносин. Бо якеж то життя, коли в своїй хаті — „Касино" міститься в „Народнім Домі", — не можна щиро висловитися, коли навіть там новочасні „проводирі" управляють службу аґентів провокаторів на те, щоби прислужитися доносами своїм проковителям.

Буковинець.

(„Укр. Вістник").

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

А. Вал., Ню Йорк, Н. Й. — Ваш лист дістали. Використали. Дякуємо.

П. Ясн., Сликсвил, Па. — Доперва як законопроект стане законом, буде можна написати докладно, що він постановляє. Тоді Ви найдете всі інформації в нашій часописи.

Вас. Мал., Філаделфія, Па. — Островський повіт волинської губернії, за котрий Ви питаєте, розділений риським договором на двоє. Ту часть, в якій лежить Ваше рідне село, большевики віддали Польщі.

М. Юрків, Рачестер, Н. Й. — В Уиеві виходить кільна урядових комуністичних ґазет, про що мажете дізнатися з вістий зі старого краю. Інші видання там заборонені. Дорогою передплати сих ґазет не дістати, а хиба через знакомих в Киеві або в інших містах України.

ДО УКРАЇНЦІВ З ТЕРНОПОЛЯ Й ОКОЛИЦІ.

Дорогі Земляки:

Виділ Сирітського Захисту в Тернополі віднісся через пп. Івана Боднара та В. Чубатого до о. Володимира Лотовича з просьбою, завізвати всіх емігрантів з Тернополя й околиці до помочи в удержанню захоронки в Тернополі, яка числить тепер понад 70 сиріт. Число сиріт так зросло, що зайшла потреба збудувати новий дім для їх приміщення. Патріотична робота українського громадянства в краю звернена тепер на вирятуванне життя кождої української одиниці і кождий округ, кождий повіт та кожда більша громада має повно своїх тягарів.

Ніщо дивного, що українські громадяни з Тернополя звертаються до своїх земляків в Америці о поміч.

О. В. Лотович порозумівся з о. Михайлом Кузівом, українським католицьким парохом в Елізабет, Ню Джерзи, та з п. Миколою Ґрубрином в Міннеаполіс, Мінн., і вони разом створили Комітет для збирання жертв на сю ціль. Гроші належить висилати на адресу: о. Володимир Лотович, 30 Іст 7-ма ул., Ню Йорк.

Дорогі Земляки з Тернопільщини! Покажім, що ми ще й тутки, в Америці задержали тесаме серце й тесаме добре імя, яке ми мали в краю. Але поміч треба посилати скоро.

Микола Ґрубрин,
о. Михайло Кузів,
о. Володимир Лотович.

ПОВІДОМЛЯЮ всіх, кому на сім залежить, що моя теперішна адреса така: REV. BASIL HRYVNAK, Box 187, Simpson, Lacka Co., Pa. 05-06

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Товариство ім. Т. Шевченка, від. 282 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 4. годині вечером в неділю дня 8. мая с. р. в домі секретаря відділу під ч. 76 при улиці Шермен. На порядку нарад: добір уряду ширшого і інші справи дуже важні. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Павх, предс.; М. Припхан, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія Вел., від. 168 У. Н. Союза повідомляє, що піврічний мітинг товариства відбудесь о 2. годині попол. в неділю, дня 8. мая, 1921 в галі М. Варчака під ч. 720 Чалей стр. На порядку нарад: Справозданиє контрольної комісії за 6 місяців. Кождий член має явитися. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Головатий, предс.; Г. Клим, секр.

МИЛВОКІ, ВИС. Товариство ім. Богдана Хмельницького, від. 47 У. Н. С., повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що на мітингу в галі парохіяльній на Скалтстріт в пятницю, 22. цвітня с. р. зайшла мала зміна в нашому уряді. Старий предсідатель Павло Магієровський а також касієр Василь Бурачок відступили зі свого урядовання, а на їх місце вибрано нових двох урядників: предсідателем Стасюк Тома, касієром Михайло Адамчук. Подає до відома всім членам секретар — Ф. Барсук.

ШИКАГО, ІЛЛ. Братство Рожд. Пр. Богородиці, від. 259 У. Н. Союза повідомляє, що мутинг товариства відбудесь о 7. годині вечером в четвер дня 5. мая в галі церковній під ч. 4954 Савт Павліна стр. На порядку нарад: референдум в справі Сиротинця і справа балю. — В. Горинець, предс. Е. Скородинський, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Товариство Укр. Січ, від. 182 У. Н. Союза повідомляє, що звичайний мітинг товариства відбудесь о 2. годині попол. в неділю, дня 8. мая с. р. в галі церковній під ч. 42 Вен Бюрен ул. На порядку нарад: стан каси, справа представлення і т. д. Неявившийся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. — Д. Лещишин, пр., М. Пипюк, секр.

ВЕСТ ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. Товариство Згода, від. 62 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 3. годині попол. дня 8. мая с. р. в галі У. К. Дому під ч. 6177 Гленмор Аве., Вест Филаделфія, Па. На порядку нарад: справа балю. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., а урядник 1 дол. — К. Кропивницький, предс.; Ю. Бліхар, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Товариство Вільна Україна, від. 152 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний чвертьрічний мітинг товариства відбудесь о 8. годині вечером в середу дня 11. мая в церковній галі при Корт стріт. На порядку нарад: важні справи. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт. — В. Сидорович, предс.; Г. Дідоха, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. рБ. св. О. Николая, від. 114 У. Н. Союза повідомляє, що півpічний мітинг товариства відбудесь о 2. годині попол. в неділю дня 15. мая в галі Михайла Новосильчака під ч. 401 Пята улиця. На порядку нарад: дуже важні справи братські і також важна справа за У. Н. Сиротинець. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., урядник 2 дол. — М. Федорів, предс.; Т. Сенчук, секр.

МАЙНЕРСВИЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 2. годині попол. дня 8. мая в галі церковній. Кождий член мусит явитись. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., урядник 1 дол. — В. Степаник, предс.; М. Шапняк, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Товариство ім. Т. Шевченка, від. 6 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 1. годині попол. в неділю, дня 8. мая с. р. в галі німецькій під ч. 345 Мейн стріт. На порядку нарад: справозданиє книжок. Будеться приймати нових членів після статута. Неявившийся член заплатить кари 25 цнт., урядник 50 цнт. — П. Похмурський, секр.

ІСТ СЕЙНТ ЛУИС, МО. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 308 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний півpічний мітинг товариства відбудесь о 2. годині попол. в неділю, дня 15. мая в галі чеській під ч. 1100 Ексчендж Евеню. Кождий член має явитися на мітингу, бо є великі справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., урядник 1 дол. — І. Юрків, предс.; І. Коробій, секр.

ПИТСБУРГ, ПА. Товариство ім. Ів. Франка, від. 53 У. Н. Союза повідомляє, що звичайний мітинг товариства відбудесь о 7-ій годині вечером в неділю, дня 8. мая в галі Укр. Народного Дому, ріг 11-тої і Бінгем улиці. На порядку нарад: справи важні. Присутність кождого члена пожадана. — Г. Шабатура, предс.; П. Шпікула, секр.

МІЛВОКІ, ВИС. Отсим повідомляється членів тов. ім. Ів. Франка, від. 103 У. Н. Союза, що місячний мітинг відбудеться дня 21. мая с. р., в суботу о 6. годині вечером. Проситься всіх членів прийти як оден на сей мітинг, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени зволять прийти та вирівнати свої належитости, бо в противнім разі поступиться з такими членами після статута, вони будуть наражені на некорисні наслідки. — В. Колодрубець, секр.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288 У. Н. С., повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітинг відбудеться дня 15. мая с. р., в неділю, точно о годині 1-ій сполудня в галі при 235 Карбон стріт, Нортгемптон Гайтс. Проситься всіх членів, щоби явились на сей мітинг, бо будуть вибори нового предсідателя з причини резигнації бувшого предсідателя. — О. Періг, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ВШЕХПОЛЯК ГЛОМБІНСЬКИЙ ПРО РИСЬКИЙ МИР.

Дня 6. цвітня с. р. д-р Станіслав Кломбінський здавав у Львові посольський звіт. На вступі **ударив на хлопських і робітничих представників, що на його думку богато пошкодили новій польській державі.** Тут згадав, що „не в тім є лихо, що на чолі держави стоїть хлоп", але в тім, що селянська кляса хоче свій клясовий інтерес поставити висше інтересу держави. Не подобається йому що партія людовців приписує всю заслугу договору в Ризі „миротворцеви" Домбському, що не надавався до того з причини незнання російських відносин, мови й недостачі дипльоматичних спосібностий. Договір врешті прийшов запізно. Не забезпечено там великої польської посілости поза східними границями Польщі, та з причини договору з Петлюрою не узискано за Збручем подільських повітів.

Велике значіннє має зате, казав, договір для східної Галичини. Советський уряд, годячись на граничу лінію Збруча, зрезигнував із жадання прилучення того краю до осії. Дала свою згоду й советська Україна, збандрукувала львівська Україна, а Польща є засильна, щоби позволила на розвязанне сеї справи не по своїй думці. Всі ті благодати дав Польщі союз із Францією, а союз з Румунією доступ до Чорного Моря і утриманне Східної Галичини. Можливе, що й неприхильна досі Англія змінить своє становище.

У внутрішній політиці є дві важні справи: „руска" і жидівська. Щодо першої то політика уряду не є рішуча; щодо другої то уряджуеться конференції, на яких Жиди не як горожани, але як представники жидівської держави диктують услівя.

Запрошені аз картками слухачі урядили овацію Гломбінському.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГОСПОДАРКА НА ПОДІЛЛЮ.

(Від власного кореспондента львівського „Українського Вістника").

Каменець Подільський, в квітні, 1921.

Камянецька „Чрезвичайка" лютує. Тиждень тому заарештували в Каменці більше як триста осіб. Арештовують і вигублюють всю українську інтелігенцію. **Кожний свідомий Українець є контрреволюціонер, а контрреволюціонерів усіх без розбору розстрілюють.** Підчас останніх арештів заарештовано всю епархіяльну раду й усіх членів Кирило-Методіївського братства. Кожному відомо, що Кирило-Методіївське братство се організація цілком не політична, котра мала на меті лише українізацію церкви, але червоні московські наїзники **одною рукою підписують накази про примусову українізацію** (наказ Раковського з грудня, 1920), **а другою арештують і вбивають тих, що переводять у життє сі накази.** Се новомодні „евангелисти", в яких права рука „не відає, що творить ліва". Ріжні відділи „Ревкомів" видають накази і розпорядження. Підвладні мусять виконувати сі накази, бо як не виконають, притягнуть за саботаж до відповідальности (розстріл), а виконаєш — теж розстріл.

Ось приклад: Відділ Народньої Освіти при камінецькому Ревкомі видав наказ, щоби по селах засновувати культурно-просвітні гуртки. По богато селах основано такі гуртки, а **тепер „чрезвичайка" позаарештовувала всіх учителів, котрі кермували сими гуртками за „контрреволюцію".** Останніми часами в Камянецькім повіті заарештовано більше як 70 (сімдесять) учителів.

Чи можна після сього вірити, що большевики щиро говорять щобудь?! Всякі гарні накази, амнестії, тощо, випускаються лише для газет, себто для того лише, щоби сі накази з газетами розходились по світі й замилювали людям очі. В дійсности робиться зовсім інше.

В серпні 1920 р., коли я сидів в тюрмі, до нас наспіла першомайська амнестія, по якій належало було випустити майже половину вязнів, але проте ніодного з нас н евипустили. Таксамо можна вірити й теперішнім большевицьким обіцянкам та амнестіям.

Крім української інтелігенції арештують богато селян, особливо в тих місцевостях, де проходять повстанці. Напр. в селі Балакірах, камінецького повіта, сими днями заарештовано до 45 душ. Є між ними й 15-літні хлопці й сивоголові діди. Всіх обвинувачують за бандитизм, отже доля їх відома.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

ELIZABETH, N. J.

Заходом **Української Банди** буде устроєний **ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ в суботу, 7-го мая 1921 р. в Lutwin's Hall, 69 So. Park St.** Початок о год. 7.30 вечером. Вступ 50 цнт. Весь дохід призначений на піддержанє Української Музичної Школи. На сім концерті буде виступати Українська Банда, між иншими виконає ряд українських мельодій; рівнож буде виступати Український Хор і звісний бандурист Е. Василенко. Будуть також виконані квартети, дуети і сольові виступи. Тому на сей концерт запрошуємо як найчисленнійше.

104-6 КОМІТЕТ.

NEW YORK, N. Y.

Заходом **тов. „Зоря" в Ню Йорку** тов. „Русько-Український Народний Театр" відограє театральне представленнє **ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ,** народну драму в 5-ох діях зі співами і танцями **в неділю, дня 8-го мая 1921 р.** в Українськім Народнім Домі, 217-19 East Sixth St., New York, N. Y. Початок о годині 6.30 вечер. Вступ: $100. 75 і 50 центів. Режісер: А. Будзінський, Дірігент: І. Садко. 04-6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщеннє, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

Closely bound